

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Liberális hazafiság.

Magyarországon az osztrák katonai szellem soha sem volt népszerű, nem lesz és nem is lehet.

A Caraffák, Hocherek, Kobbok embertelenségei, az alkotmány elkobzására irányult, korszakról-korszakra megújuló katonai kísérletek, a kamarilla ármányai, melyeknek szálait osztrák katonai főemberek kezei szőtték, a sok kudarc, csúfos vereség, melyet ez a szellem a harctereken szenvedett, a Gesamt Monarchie képtelen eszméje, mely Magyarország állami önállóságának fejlődését immár több, mint egy évszázad óta gátolja: nem voltak és nem lehetnek alkalmasak arra, hogy Magyarországon az osztrák katonai szellem iránt bárminő rokonszenvet keltsenek.

Annál csodálatosabb, hogy létezik és nem csak létezik, hanem nagy teret meghódítva tart és az uralom polcán áll Magyarországon egy párt, mely az osztrák katonai szellemet dédelgeti, előtte meghajol, porba omlik és azt magába szívja az ország közintézményeibe átleheli. A t. liberális párt ez, mely hogy az uralmat megtarthassa minden hazafiatlanságra kész és semmi miatt a világon nem tudja magát szégyenleni.

Ez a párt, mely hazafentartó pártnak tekinti magát és mint ilyen minden hazafiságot lefoglalni törekszik a maga számára, majdnem két évtized óta tűr az ország kormányában egy osztrák katonát, aki magyar nevet visel, félig magyar vérből származik, de aki a mint nem tud magyarul beszélni, úgy nem tud magyarul érezni és cselekedni sem. Vagy talán azért nem tud magyarul beszélni, mert nem tud magyarul érezni és cselekedni.

Mi több a liberális párt ezt az osztrák katonát féltékenyen őrzi a kabinet tagjainak sorában, ünnepli őt, hizeleg neki és támaszul használja uralmának megszilárdítására.

Hogy ez az osztrák katona a magyar honvédség fejlesztésének állandó akadályát képezi; hogy elosztrákosította ezt az intézményt, melynek jövőjébe a nemzet annyi reménységet helyezett; hogy Tisza és Bánffy alatt ő volt a kormányának főtámasza azokban a kísérletekben, melyek a véderő-vita, majd később az ischli klauzula idején a parlament jogainak elsikkasztására irányultak; hogy gátat emelt minden törekvés ellen, mely a közös hadsereg intézményeiben a magyar igények hathatósabb érvényesülését, a két egyenjogú állam érdekeinek egyenlő előmozdítását, nemzeti jellegének egyforma

kidomborítását célozta: mindezek a kicsínységek a t. liberális pártnak nem okoznak fejfájást.

Befogadták a liberálisok a volt nemzeti pártot. Kelletlenül igaz, de befogadták, mert ennek a pártnak az erőit nem nélkülözhatték és mert érezték a szükségét annak, hogy erkölcsi tekintélyöknek tonnyadó babérait a volt nemzeti párt érintetlen tisztaságú fölényével felfrissítsék. Mindenki örömmel üdvözölte ezt az egybeolvadást, az ellenzéki pártok és ezek között első sorban a néppárt úgy fogta fel azt, mint egy tisztességesebb, alkotmányosabb és nemzetesebb iránynak a felavatását. Valami sokat nem vártunk ugyan az egész fúziótól, mert ismertük a liberálisok erkölcsét, de azt az óhajt, hogy az összeötvesztett kormánypártban a volt nemzeti párt minél erőteljesebben érvényesüljön, a közszabadság érdekében nem hallgathattuk el.

Volt azonban a Széll-kabinetben, mely a fúzió után az ország kormányát átvette, egy férfiú, aki hallani sem akart arról, hogy Magyarországon a kormányzat iránya tisztességesebb, alkotmányosabb és nemzetesebb legyen. Bárány Fehérváry Gézának az egész fúzió nem tetszett, az ő erkölcséi eléggé szilárd nyugópontra találtak Tisza alatt, mikor különféle kor-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Krisztus töviskoronája.

(Dr. Franciscy Lajosnak a budapesti és nyitrai katolikus körökben tartott előadásából.)

A koronát minden időben a királyi méltóság jelvényének tartották.

Hogy ki viselte az első koronát, nem tudjuk. Az azonban kétségtelen, hogy az első koronák nem készültek aranyból, nem drágakövek és gyöngyökből, nem is a mai értelemben vett koronák, hanem csak egyszerű koszorúk voltak, melyeket gallyakból, virágok és borostyánlombokból fontak meg.

A régi görögöknél ilyen virág- és borostyánkoszorút viseltek a diadalmas hadvezérek, a rhétorok, a filozofusok, a költők, énekesek, zenészek és színészek. Az ország fővárosában, Athenben az agórán, a város piacán, mindennap lehetett látni megkoszorúzott embereket, a kik szónokoltak, verseket szavaltak, énekeltek, zenéltek, táncoltak.

A rómaiaknál virág- és babérkoszorúval ékesítették magukat a cészárok, azután hasonlóképen a rhétorok, költők, művészek s ezen kívül a patriciusok, a mikor nagy lakomákat rendeztek. De

rendszerint csak a háziúr viselt ilyen alkalmakkor virágkoszorút. A vendégek közül csak azokat koszorúzták meg, a kik a lakomán ének, szavaltat, vagy ügyes tánclejtés által kitüntették magukat.

A virág- és borostyánkoszorúk mellett nagyon korán jöttek divatba az arany koszorúk, melyeket azonban egyes népeknél, mint pl. az egyiptomiaknál csak a királyok viselhettek.

De akár arany koronával ékesítették magukat az emberek, akár csak egyszerű, koszorú alakú díszszel: ez a dísz, ha valamely király, vagy fejedelem hordta azt, mindig a királyi vagy fejedelmi méltóságot jelképezte. Ez a jelképezés oly világos, hogy ahhoz a kétségnek árnyéka sem férközhetik.

Ámde mit tartsunk arról, a ki töviskoronát visel? Lehet-e az ilyen koronát is a királyi méltóság jelvényének tekinteni? Bármily változatos a koronák története, abban töviskoronára sehol sem akadunk, kivéve azt az egyet, melyet a szenvedő Krisztus visel fején Pilátus házának tornácában. Mit tartsunk tehát erről a koronáról? Lehet-e az Krisztus királyi méltóságának jelvénye?

Bizonyos, hogy a korona magában véve nem jelvény. Egy tárgy az, mely, ha azt az emberek nem ruházták volna fel meghatározott jelentéssel, épp

úgy nem jelentene semmit sem, mint a hogy nem jelent semmit pl. a kalap. De mivel az emberek abban állapotok meg, hogy a korona a királyi méltóság jelvénye legyen, ennélfogva ez a két fogalom: korona és királyság, el nem választható egymástól, azok a legszorosabban összetartoznak.

Ebben az összetartozásban semmit sem határoz az, hogy milyen anyagból készült a korona, melyet valaki visel. I. Napoleon császár 1805-ben Milanóban azzal a vas koronával koronáztatta meg magát Itália királyává, melyet hajdan a longobard királyok viseltek. — János, Abyssinia császára pedig azokból a lándzsákból csináltatott magának koronát, melyeket 1872-ben a godschami fejedelem ellen vívott ütközetben az ellenségtől elszedett.

Ime, ezek nem nemes ércből készült koronák voltak, de azért mégis igazi királyi jelvények, mert az illető uralkodók alattvalói ezeket a koronákat királyi jelvényeknek tartották.

Ha most már az emberek Krisztus töviskoronáját is királyi jelvénynek fogják tartani, akkor ez a korona is valóságos királyi jelvény lesz, mely Krisztus királyi méltóságáról fog tanuskodni a világnak.

Már pedig az emberek széles e világon mindenütt, a hol Krisztus vallását követik, meghajoltak hódoló imádatl az ő töviskoronája előtt,

szakok virágoztak, melyekről egyes pikáns történeteskék mesében olvasunk jeles rajzokat, alkotmányos és nemzeti érzékét pedig teljesen kielégítették a Bánffy-éra választásai és az ischli klauzula.

Néhány hónap előtt történt, a felirati vitának főrendiházi tárgyalása alatt, hogy egy előkelő főúr, a magyar társadalom egyik vezéralakja a Bánffy-kormány politikáját jellemezve nagy nyíltsággal kijelenté, hogy az a politika a köztisztesség szempontjából súlyos kifogás alá esik. Mintha törrel döfték volna meg, úgy felzizent erre a beszédre a politikai tábornagy és indulatosan vágta szemébe a szónoknak azt a tábornagygyorombaságot, hogy a szónok véleménye semmit sem ér.

Ezen a nevelétségen akkor sokan megütköztek, pedig ez a kitörés csak természetes megnyilatkozása volt annak az osztrák katonai szellemnek, mely ha beleártja magát a politikába, ott csak egy elvet ismer el, az abszolutizmus felé hajló önkényt, az eszközöknek csak azt az egy nemét szereti felhasználni, mely az államférfiaknak szabad garázdálkodást enged a polgárok javaiban. Alkotmánytisztelet, törvényesség, nemzeti szellem ezek nem oly fogalmak, melyek egy olyan katonát, aki csak az osztrák hadsereg hagyományainak emlékeiből él, lelkesíteni tudnának.

Ez az oka annak, hogy a magyar királyi honvédelmi miniszter nagyon meg volt elégedve a Bánffy-korszak uralmával és eredményeivel. Nem csoda ennél fogva, ha a fúziót utálta és a volt nemzeti párt érvényesülését következetesen és hajthatatlan makacssággal akadályozta.

Azért midőn Horánszky Nándor ki nevezésével az első jelentékenyebb kihatású lépés történt Apponyiék érvényesülésére, Fehérváryt előntötte az osztrák militarizmus epéje és olyan örületes elhatározásokra ragadtatta magát, melyeket

elismerték azt királyi jelvénynek, őt magát pedig királynak.

A Krisztus előtti időben hosszú és szenvedélyes viták folytak a felett, hogy mi teszi az embert igazán nagygyá, mi kölesönöz neki tekintélyt, mi ad neki magas rendű fölényt? Sokféle vélemény merült fel e kérdéstről, de az akkor élt bölcsök különösen egy véleményhez ragaszkodtak nagy előszeretettel, ahhoz t. i., hogy az embernek tekintélyt kölesönöz a büszkeség. Ha gazdag vagy, hatalmas, előkelő, tudós, légy még büszke is a mellett, és az emberek megbámulnak, fensőbb lénynek fognak tartani. Míg ha alázatos és leereszkedő leszel, akkor minden hatalmad, minden tudásod, előkelőséged és gazdagságod mellett semmit sem fogsz számítani az emberek társaságában.

Ennek a felfogásnak az volt a következménye, hogy a hatalmasok, előkelők, tudósok, gazdagok külön kasztokat képeztek és mindenkit, a ki nem tartozott a kaszthoz, megvetettek, kizártak.

A keresztény világnézet ezt az okatlan felfogást megdöntötte. A legnagyobb lángelmék, a legjelesebb keresztény tudósok már nem azt hirdetik: Ember, ha tekintélyes és igazán nagy akarsz lenni, légy büszke arra, a mid van! Nem ezt hirdetik, hanem: légy alázatos, ereszkedjél le!

megengedhet magának az udvar valamely tisztviselője, vagy a titkos kamarilla valamely intriguans tagja, de nem egy alkotmányos állam minisztere.

És a t. szabadelvűek, a liberális kormány és párt az osztrák szoldateszka öntelt, gőgös labanca előtt meghátráltak, alázatosan kérelték, hogy csak maradjon továbbra is a kormány kebelében a *nemzeti jogfejlesztés akadályának*.

Ez az a párt, mely hazafiasnak és liberálisnak nevezi magát. Abban, hogy liberális, nem hazudik.

Néhány szó Nyitraváros tanügyéről.

Örömmel lapoztam a nyitrai róm. kath. elemi fiú és leányiskolák múlt évi értesítőjét. Az iskolaszéknek 1901. június 3-án kelt határozata lekötötte figyelmemet és megnyugvást keltett bennem, hogy ezen ülésben föltárták Nyitra városa tartatatlan népnevelési viszonyait és az illetékes körök figyelmét fölhívták arra, hogy jelen viszonyok mellett sok gyermeknek a nevelése nem felel meg a törvény követelményeinek és a népnevelés érdekeinek.

Tényekkel bizonyítok. A járó-kelő közönség figyelmét el nem kerülhettem az, hogy különösen a Tóth Vilmos- és Kalmár utcákban kóborló fiúk és leányok lepik el a járdákat, kik akár egy pár év előtt a budapesti rikkanások hol félénken, hol bátrabban alamizsnát kérnek. Ha sikerül a koldulás, a fiúk összebujnak és a kikoldult pénzt — elcigarettázzák, a leánykák pedig nyalánságot vesznek rajta. E kóbor gyermekek 9—12 évesek, de iskolát sohasem láttak. S ugyan miért?

A fiuknál a hanyag szülők gondatlansága okozza, hogy a gyermek iskolába nem jár, a ki csak örül a szülők hanyagságának, mert jobban szereti a kószalást az iskolánál és midőn így kóborolni megy az utcákra, találkozik hasonló sorsú pajtásokkal s lesz belőle csavargó, a kinek eleme az iskolakerülés és a dologtalanság. Ezekből lesznek a proletarok, melyektől Nyitra városa hemzseg, nem nagy dicsőségére a városnak és a közoktatásügynek.

Lehetne-e ezen segíteni? Könnyen, csak akarni kell! A rendőrség figyelmét el nem kerülhetek eddig sem ezen kóborló gyermekek, s azért a szolgálattelvő rendőrnek kellene e gyermekeket szemmel tartani, hogy fel lehessen kutatni a szü-

Minél többet kaptál az Istentől, annál mélyebben alázd meg magadat. A büszkeség arra indítja az embert, hogy magasan hordja a fejét és azt a dicsőség koszorújával diszítse. Amde, hogyan hordhatjuk magasan a fejünket, és hogyan kereshetjük a dicsőség koszorúját, mikor a mi Mesterünk lehajtá fejét és tövisekkel koronáztatta meg magát?!

Igy beszélt a keresztény erkölestán, ezt a felfogást terjesztette és ennek az volt a következménye, hogy az előkelők, a gazdagok, hatalmasok, tudósok leereszkedtek embertársaikhoz és ebben a leereszkedésben megnyugvást és nagy boldogságot leltek.

Bármilyen nagy különbség legyen köztünk, — így kezdtek gondolkodni az emberek — abban az egyben mindnyájan egyenlők vagyunk, hogy több-kevesebb győtrelem nélkül egyikünk sem járja meg az élet pályasíkját.

Mihelyt ezt az emberek belátták, azonnal jobban kezdték egymást becsülni és szeretni. A kik eddig húzódtak egymástól, mint idegenek, azok most már közelednek egymáshoz, mint testvérek. Mindnyájan pedig megnyugvást lelnek abban a tudatban, hogy az ő Uruk, isteni Mesterök sem kerülte el a tövises okozta gyötrelmeket, sőt inkább átszenvedte ő azokat nagyobb

lőket. Ezen gondatlan szülőket azután a törvény szigorával kellene kénszeríteni, hogy gyermekeiket iskolába küldjék.

Elengedhetetlenül szükséges, hogy e tekintetben a törvény teljes szigorral alkalmazzassék, mert ha mindenütt oly simán menne az iskolatörvény áthágása, még a második millenniumkor is a népoktatásügy ott lenne, a hol most van, a magyarosítás pedig csak a zöld asztal mellett lenne meg, és az írni-olvasni tudók száma talán meg is fogyna.

A rendőrség közreműködése mellett az iskolaszék könnyen megtehetné a szükséges intézkedéseket. Összeírná az iskolakerülő gyermekeket és gondoskodnék, hogy az év bármely szakában haladéktalanul felvétesse az iskolába, s ha teljesen szegények, tankönyvvel láttassanak el. Az iskolában mégis csak rájuk ragadna valami, nem pusztulnának el az utcán.

A leánykákna is a szülők nembanomsága okozza, hogy e gyermekek iskolába nem járnak; mert hisz *tandíjat senki sem fizet*, a szegény iskolakönyveket kap. karácsonykor 200 növendék kapott ezidén is szoknyát, kendőt, kabátot, cipőt, hetenkint Szent Antal kegyereinek perzselyéből 20—25 leányka kegyeret visz haza a szűkölködő családtagoknak, s hányan kapnak ingyen ételmezt az irgalmas testvéreknél, azt csak a jó Isten tudja. Ezek dacára is sok szegény kis leány csavargó, koldul, pusztul az utcán. Ezt látva több nemes szívű nyitrai hölgy megindult az elhagyottakon, összegyűjtöttek több leánykát, élelemmel, ruháskával látták el, s iskolába küldték, hogy távol tartsák a veszélytől.

De itt kezdődik a baj. Hová helyezték ezeket a gyermekeket? Mivel 9—12 évesek, s iskolát még nem láttak, tehát helyük az első osztályban volna. De amint megtudtam, az I. a) osztályban 84 növendék (tavaly 76), az I. b) osztályban 121 növendék van, hát hová helyeztessenek e gyermekek? Hisz csodával határos, hogy a tanító testvér oly kitűnő figyelmet tud fenntartani, mely felett Schaller Flóris, kir. segédtanfelügyelő úr többszörösen kiváló elismerésének és bámulatának adott kifejezést, hogy tanítás és fegyelem dolgában ennek párját nem látta, mert 121 tanulóval elbánni, ritka paedagogiai tapintatot kíván, mikor minduntalan át kell cserélni a gyermekeket, mikor itt-ott egy-egy leányka kibukik a padból, ha padban valamely gyermek élénkebben megmozdul. Pedig a gyermek eleven, egy helyzetben öt perig nehezen marad meg.

Ily viszonyok között áldás az iskolába járókra, ha sokan elmulasztják az iskolát, és e mu-

lervben, mint bárki más. A gazdagok, az előkelők, hatalmasok, tudósok felsőhajtottak a szegényekkel, az alacsony sorsú, tudatlan emberekkel: Ó milyen jó, hogy a mi királyunk meg nem különbözteti magát az ő szenvedő alattvalóitól! Légy üdvöz, te vérbiboros király! Meghajolunk előtted és töviskoronád előtt imádó hódolattal!

És úgy is történt. A vérbiboros király töviskoronája előtt meghajolt és térdre borult az egész keresztény nép. Mindenki, a ki az élet tövisét valaha érezte, a királyoktól kezdve az utolsó koldusig.

Igy lett Krisztus a tövisektől vérző emberiség királyává. Így lett az a töviskorona Krisztus királyi méltóságának jelvényévé.

Ez az egyik, a mit arról a töviskoronáról mondani akartunk. A másik az, hogy az a korona egyszersmind Krisztus istenségének bizonyítéka.

A velencei doge palota egyik termében egy allegorikus festmény látható, mely trónon ülő fejedelmet ábrázol.

E fejedelem költött, képzeleti alak, s talán éppen azért oly gyönyörű szép. Hatalmas termete, melynek szabályos méretei arányosan oszlanak meg az izmos test tagjai között, a megtestesült erőteljességet fejezik ki. Kissé hátravetett

lasztást büntetni nem is lehet, mert az a 6-7 éves gyermek hogy jöhetne iskolába a nagy sárban a párutca végeről, avagy a párutcai temető tájékaról? Sok szülőnél mindazonáltal a nembánomság okozza, hogy gyermeke megszokja a koldulást, az utcát, pedig a hazának munkás, szorgalmas erőkre, s nem proletárookra van szüksége. Ezen bajon segíteni, hazafias kötelesség!

Sokat lehetne e dolgról beszélni, de e kevés szó is elegendő arra, hogy belássuk a tarthatatlan helyzetet, melyről most már nem beszélni, hanem tenni kell. Egy újabb iskola felállítása, illetve a IV. kerületbeli iskola kibővítése már elodázhatlan dolog, elég utalnom a fentebbi adatokra és az iskolaszék múlt évi gyűlésére, mely szomorú, de való adatokkal enged betekintést Nyitra tanügyi helyzetére, pedig oly kulturális gócponton, mint Nyitra, ilyen állapotokat tűrni nem lehet, és amennyiben tudom, hogy e tárgyhöz még majd az illetékes körök is hozzászólnak, az eszme megvalósítását az ő bölcs ítéletükre bízom.

A szunnyadó eszmét fölébresztettem, szívem sugallatát követtem, mert nézni nem tudom, hogy a szegény ártatlan gyermekeket kitegyük az utcára, ezt tiltja a haza jól felfogott érdeke és felebaráti szeretet! Vivant sequentes!

Custos.

Ítélet a vágvécsei mandátum ügyében

Most küldötte szét a magy. kir. Curia az érdekelte feleknek az ítéletet, melyet a vágvécsei néppárti képviselő mandátumának megtámadásában hozott. Az ítélet, mint ismeretes, felmentő volt; de annyira érdekes, hogy szükségesnek tartjuk azt csaknem egész terjedelmében hozni.

Az ítélet így hangzik:

Ő Felsége a király nevében!

A magyar királyi Curia, a Babik János és 15 társa, névszerint dr. Adler Ignác, Zeller Elemér, Szentiványi Zsigmond, Wilhelm Mór, Greszmayk József, Blau Jakab, Kosch Sándor, Galandauer Bernát, Krimszky Kálmán, Wildenauer Imre, Gremen József, Braun Simon, Pakh Miklós, Rainiss Sándor és Menezel Zsigmond által az 1901. október 21-én megtartott vágvécsei országgyűlési képviselő pótválasztás érvénytelenítése iránt Ajtics Horváth Dezső megválasztott országgyűlési képviselő ellen beadott kérvényt, 1902. március 4-én megtartott tárgyaláson vizsgálat alá vévén, következő ítéletet hozott:

A kérvényezők kérvényükkel elutasítottak és egyetemlegesen köteleztettek, hogy dr. Baránski Gyula ügyvédnek, mint a kérvénnyel megtámadott országgyűlési képviselő, valamint dr.

Platthy György ügyvédnek, mint a választásvédők meghatalmazottjának, munkadíj és készkiadás fejében megállapított 800—800 azaz nyolczszáznyolczszáz koronát a jelen ítélet vétele után 15 nap alatt különben végrehajtás terhe alatt megfizessenek.

Dr. Sztránszky Izor ügyvédnek, mint a kérvényezők meghatalmazottjának munkadíja és készkiadása a megbízók irányában 800, azaz nyolczszáz koronában megállapítatik.

Indokolás:

Kérvényezők a Vágvecsén 1901. évi október 21-én megtartott pótválasztás országgyűlési képviselő választást, a melyen Ajtics Horváth Dezső Emmer Kornél ellenében 52 szavazattöbbséggel országgyűlési képviselőnek jelentetett ki, mind feltétlen, mind viszonylagos érvénytelenségi okok alapján támadják meg, és kerik első sorban annak bírói megállapítását, hogy a fent jelzett pótválasztáson Emmer Kornél nyerte el az érvényes szavazatok általános többségét és ha ez teljesíthető nem volna, másodsorban az egész választás érvénytelenségének kimondását.

Kérvényükben a támadók a feltétlen érvénytelenségi okokat helyezik előtérbe.

Ugyanis I. alatt az 1899: XV. t. c. 3. §. 2. pontjára hivatkozva állítják, hogy Ajtics Horváth Dezső azért, hogy reá szavazzanak, pénzt ígért, illetve ily pénzfizetések az ő tudta és hozzájárulásával történtek.

Ezt az állításukat azonban egyetlen konkrét tényjel sem voltak képesek támogatni: mert azon magában álló idevonatkozó előadásuk, hogy Ajtics Horváth Dezső, illetőleg főkéntese, Tukács Gáspár Pál Lászlót 20 és több, Anda Jánost pedig 200 koronával akarta megvesztegetni, határozatlanságánál fogva bizonyítási eljárás alappól nem szolgálhat.

A II. p. a. a kérvényezők állítják, hogy Ajtics Horváth Dezső az Emmer Kornél-féle választókat erőszakkal és veszélyes fenyegetéssel választói joguk gyakorlásában megakadályozta, illetve ebbe megelőzőleg és kifejezetten beleegyezett.

Ezen a képviselő által állítólag előteremtett választási visszárdás támogatására azonban kérvényezők egyetlen idevonatkozó esetet sem képesek felhozni. Az ezen II. p. a. előadott és a kérvény mellékleteiben leírt cselekmények ugyanis a legelőbbi összekötésbe sem hozhatók a képviselő magatartásával.

Különböen is az itt felsorolt állítólagos erőszakoskodások oly általánosságokban mozognak, hogy azoknak elkövetőiként nem egyesek, hanem kivétel nélkül a „néppártiak” vannak megjelölve.

A III. p. a. kérvényezők állítják, hogy a képviselő választásokra vonatkozó belügyminiszteri rendelet közzétételétől a választásig Ajtics Horváth Dezső a szavazókat etette, itatta és ebben részes, abba megelőzőleg és kifejezetten beleegyezett.

Nem tekintve azt, hogy ezen a törvényellenes cselekmények egész halmazát felőlelő vád a biztos tájékozást és eligazodást alig engedi meg, és kiemelve azt a körülményt, hogy emez idézett

érvénytelenségi okra vonatkozólag ezen III. p. a. csak egyetlen eset van felemlítve, míg az itt felsorolt több rendbeli törvényellenes tény legkisebb rokonságban sincs a fent idézett 3. §. 6. pontjával, azon egyetlen állítólagos etelési és itatási esetre nézve minden adat hiányzik, mely szerint az a képviselő ténykedésével kapcsolatba volna hozható.

A IV. p. a. kérvényezők hivatkozva az idézett törvény 3. §. 7. pontjára állítják, hogy Ajtics Horváth Dezső a választás előtt négy héttel a választás eredményét befolyásolta azzal, hogy gyülekezeteken nyilvánosan, szóval, és nyomtatvány útján a törvény, a hatóságoknak törvényes hatáskörében kiadott rendeletei ellen úgy saját személyében, mint az öt kísérő Zmeskál Zoltán, nemkülönböen a többi kísérője által egyenes felhívást intézett az V. p. a. pedig hivatkozva ugyanazon §. 8. pontjára, előadják, hogy a képviselő az előbbi pontban körülírt módon, osztály, felekezet és házasság jogintézménye ellen izgatott.

Azok az adatok, illetőleg kifejezések azonban a melyekkel eme vádat támogatni kívánják, részint általánosításuknál, részint határozatlanságuknál, részint csak egyesek, és pedig a műveltség kevésbé magas fokán állók visszaemlékezésére épített bizonytalanságuknál fogva a fent idézett törvényellenes cselekmények tényálladékának megállapítására egyáltalában elegendenek, annak igazolására pedig, hogy a mint állítják, nyomtatvány útján is követtetett volna el az idézett pontok alá vonható törvényellenes cselekmény, kérvényezők egyáltalában nem hoztak fel adatot.

Oly vádakra, melyek a kérvényben ekként vannak előadva: „úgy Ajtics Horváth Dezső, mint az öt kísérők beszédei a népet fellázították; a más felekezetiek elleni türelmetlenségre izgatták, a közbiztonság megzavarását teljesen maguk után vonták, az adóbeszedés november 15-ig szünetel, és hogyha a jegyzők végrehajtást mernek vezetni, elcsappják az alispánt, a szolgabírókat és a jegyzőt, szóval, a fenálló jogrend polgári házassági intézmény az állami anyakönyvek ellen a lehető legizgább módon foglaltak állást” és ezekhez hasonlókra, a törvény 3. §§-ának 7. és 8. pontjában foglalt súlyos választási visszárdások vadját alapítani nem lehet.

A VI. p. a. kérvényezők az intézett törvény 3. §. 9. és 10. pontjára hivatkozva állítják, hogy a képviselő tudtával a választók befolyásolása, és az Emmer pártjától leendő elítántorítása vegett egyházi fenyeget, kezszerek elvonásával történt fenyegetés és az végre is lett hajtva; a mely keitős vádnak bizonyítására hivatkoznak Gágó Károlynak az u. n. Rózsafüzér ajtatos egyesület tagjának esetére, melyet a nevezett maga a kérvényhez csatolt jegyzőkönyvi nyilatkozat szerint akként ad elő: „hogy őt a negyedik róm. kath. plébános október 6-án magához hívatta, és kijelentette, hogy az általa gyakorolni szokott előimádkozói teendőket többé ne végezze, és ez által őt a Rózsafüzér elnökségétől megfosztotta. Azóta is folytonosan fenyegetik, hogy templomba sem mehet. Mint a kérvényezők állítják, ez azért történt, mert a nevezett október 2-án Emmer Kornélra szavazott. Ebben az esetben sem az egyházi

feje könnyedén nyugszik a törzsön, arcán sötétes pír ömlik el, olyan, minőt az erős szenvedélyek szoktak fellobbantani, szeméből kilángol a tetterő tüze, magas homlokáról az értelem fénye sugárzik le és a fejedelmi méltóság önérzete.

Ez a kép főalakja. E körül hét mellék alak csoportosul nagy félkörben. Ezeket az alakokat jókora távolság választja el egymástól, mindnyájan azonban nagyon közel állanak a főalakhoz, a trónoló fejedelemhez, a ki ellen ezek a mellék alakok egyszerre támadást intéznek. A sort egy koldus nyitja meg, a ki mankóját emeli fel a fejedelem ellen. Azután jön egy tetőtől-talpig fekete páncélba öltözött lovag, a ki épp az imént ajzotta fel nyilat, hogy azt a fejedelem szívébe löje. Majd egy vak ember következik, a ki e mellett még ragályos kórban szenved s a fejedelem felé toladodik, hogy mintegy átdobja reá a ragályt. Azután egy dült arcú kétségbeesett embernek az alakja tűnik fel a képen, a ki fejszével ront a fejedelemre. Folytatólagosan egy vézna alak lép előtérbe, a kinek gonosz tekintetéből, csontvázas előre tolt kezeinek tartásából ki lehet venni, hogy megakarja fojtani a fejedelmet. A hatodik alak egy vad kinézésű bandita, valamely titkos társaságnak tagja, aki méreggel közeledik a fejedelemhez, hogy azt vele megittassa. A sort

végre egy szörnyen kihívó megjelenésű gyerekifjú zárja be, aki gúnyos tekintettel méri végig a fejedelmet és egy megvető mozdulatot tesz feléje.

Ennyi támadótól környezve a büszke fejedelem magasra emeli kezét, melyben súlyos, élesre fent kardot forgat. Az ember azt hinné, hogy az óriás erejű bajnok egymás után kaszabolja le támadóit, — de nem úgy történik. A mankójával támadó koldust, a nyilázó fekete lovagot, a ragályt terjesztő vakot, a fejszés embert, akit a kétségbeesés űz, a csontvázas fojtogatót, a méreggel gyilkoló banditát a fejedelem nem veszi figyelembe, csak a hetedik alakra suhint le hosszú egyenes kardjával, arra a gyerekifjura, akinek vígyorgó gúnyja, a fejedelmet bős haragra gerjesztette.

A gyönyörű kép jelentése könnyen érthető. A főalak az emberi büszkeséget ábrázolja, mely annál magasabbra tör, minél nagyobb hatalomból, erőből, a rangnak, a gazdagságnak és a szépségnek minél nagyobb bőségéből táplálkozik. Ezt az emberi büszkeséget az életben hol egyszerre, hol pedig egymás után támadják a mankón járó szegénység, a nyilázó fájdalom, a vak tévedések, a sújtó sorscsapások, a fojtogató gyengeség, a mérgező bűn és a megvető gúny.

És az emberi büszkeség e támadásokkal szem-

ben mit tesz? A szegénységet, ha ki nem kerülheti, megadja magát neki. Nehezen megy a megadás igaz, de mégis megy. A fájdalmat elszenved, néha titokban sir miatta, de a világ előtt derűs arccal jelenik meg. A tévedéseket, melyekbe beleesett mentegeti, a sorscsapások alatt meghajol, egyebet nem tehet, a gyengeségeket magára veszi, ámbar azokat palástolni törekszik, a bűn mérget megiszszá. Csak egyet nem tud elviselni: a gúny megvetését. Erre föllázad, dühbe jön és boszúra gondol.

Mondjuk a szegény embernek: Szegény vagy, nyomorral küzdesz, inséget szenvedsz, mondjuk ezt neki a szájalom hangján, mit fog rá felelni? Azt fogja mondani: Igazad van, szegény vagyok, inséget, nyomort szenvedek. Sőt még dicsekedni is hajlandó az ember a szegénységével, ha e dicsekvés révén szájalomhoz juthat. Mondjuk a fájdalmat szenvedő, a tévedő, a sorscsapásoktól sújtott, a gyenge, a bűnös emberek: Szerencsétlen vagy, értékes javakat vesztettél, súlyos megpróbáltatásnak a karja nehezedik reád! Mondjunk ezt neki a részvét hangján, nem fog-e neki ez a részvét jól esni? De szóljunk csak ezekhez az emberekhez a gúny hangján, gúnyoljuk meg a koldus szegénységét, a szenvedő fájdalmát, a tévedő, gyenge, bűnös, sorsüldözött ember bajait, nem fognak-e felháborodni?

fenyíték alkalmazásának, sem a kegyesek elvonásának ténye a törvény által megkívánt célból fel nem ismerhető és legkevésbé sem hozható az kapcsolatba a képviselő magatartásával.

A VII. p. a. kérvényezők állítják ugyan, hogy Ajtics Horváth Dezső október 20—21-iki éjjelen 25 Emmer-féle választót Sopornys, Köpösd, Sempste és Patta községekből összefogdosztatott, azokat saját vécsei lakásán egész éjjel tartotta és reggel magára leszaftaztatta. — hozzáteszik azonban, hogy erről a tényről az V. slatt általuk csatolt jegyzőkönyve utján nyertek tudomást, mely jegyzőkönyv Tomasi Ferenc csendőrrel lett felvéve és ekként szól: „Október 21-én azon választókat kísértém még két társammal a választás helyére, Vágvecsére, a kik Ajtics Horváth Dezső jelölt híveihez tartoztak. Az uton kocsinkhoz jött Benkő Ferenc sopornyai lakos és a mi kocinkra szállt. Ezután dicselkedni kezdett, hogy Ajtics Horváth Dezső meg lesz választva, de meg is kell, hogy választassék, mert mi a dolgot okosan csináltuk; ezután dicselkedve jelentette ki, hogy az éjjel, vagyis október 20—21. közti időközben 25 választót szállítottunk el Horváth Dezsőköz Vágvecsére.”

Az eddig előadottak alapján a kir. Curia egyetlen feltétlen érvényességű okot sem látván konkrét alakban a törvénynek megfelelően előterjesztve, a bizonyítási eljárás ily irányu elrendelésének helyén nem találta.

Attérve a kérvényben felhozott viszonylagos érvénytelenségi okokra, ezekre nézve az a szabály áll, a mint annak a kir. Curia már ismételve kifejezést adott, hogy minden egyes szavazatnál, melynek érvénytelenítését a felek kívánják, vagy midőn a le nem adott szavazatokat leadottaknak tekinteni kerik, minden egyes szavazatnak határozott megnevezése mellett a szavazatot megerősítő tények szabatos megjelölése, s megfelelő bizonyítékokkal támogatása kívánatik meg ahhoz, hogy az erre vonatkozó kérelem bírői figyelembe vétesek; továbbá, hogy kérvényezők a fentebbi módon annyi érvénytelen szavazatot tartoznak megjelölni, a mennyi megkívánatik ahhoz, hogy az ellenfélnek szavazattöbbsége azoknak leszámítása következtében elenyésztessek.

Kérvényezők ezen követelményeknek eleget nem tettek; a II. p. a. ugyanis 11 Emmer-féle választónak megfélemlítéséről és erőszakkal a Horváth Dezső pártjára átteréséről, s egy másik pont 25 Emmer-párti összefogdosott és a képviselő lakására hozott választóiról és ugyanitt tovább 6 megnevezett község választóiról szólnak, kik gróf Hunyady Imrének tarány-pusztai majorjába lettek volna október 20-án elzárva, anélkül, hogy azok a választók a kérvényben névszerint megnevezettek volna; ugyanez áll a VIII. p. a. felémeltett még más négy választóra nézve is. Ezek személyének megállapítása a bizonyítási eljárásra fenn nem hagyható, minthogy azt a kérvényben előadandó tény lényeges alkatrészeül kell tekintenünk, annál kevésbé lehet a le- vagy hozzászámítás alapjául azt a változást tekintetbe venni, a mely az október 2-iki első, és az október 21-iki

pótválasztásnál a választók szavazatainál a jelölt személyére nézve mutatkozik.

A most említett választók mellőzése után a kérvényben névszerint felsorolt oly választóknak száma, kikre nézve a fent említett követelmények a ténybeli adatok tekintetében, ha csak hézagosan is, kimutathatók volna, ha csak hézagosan is, kimutathatók volna, ha csak hézagosan is, kimutathatók volna, ha csak hézagosan is, kimutathatók volna.

Végre a csoportok által állítólag eikövetett azok a kihágások és rendzavarások, melyek a kérvényben több helyen panaszolva vannak, nem esvén az 1899: XV. t.-c. 3. §-nak pontjai alá, megbírálasuk nem tartozik a kir. Curia hatáskörébe.

Ezeknél fogva a viszonylagos érvénytelenségi okok tekintetében sem lévén a bizonyítási eljárás elrendelhető, kérvényezőknek minden irányban alaptalan kérelmükkel el kellett utasítani és az 1899: XV. t.-c. 129. §. értelmében ugyanóket a megtámadott képviselő és a választásvédők részére a jelen ítéletben megállapított költségek megfizetésében egyetemlegesen marasztalni.

Kelt Budapesten, a m. kir. Curianak, mint az 1899: XV. t.-c. 1. §-a alapján alakított bíróságnak 1902. évi március hó 5-én tartott üléséből. Dr. Vavrík Béla s. k. elnök. Gyórfás Ferenc s. k. előadó.

Levelezés.

Privigyé, 1902. márc. 21.

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Ösmeretes, minő rensuszt csinált Filberger kinevezése főbírónak Privigyére, — mert megválasztásról szó sem lehet, a mennyiben a concurrensnek nem engedtetett a pályázat — nagyon hüen leírta azt a „Westungarischer Grenzboten“ című pozsonyi lap.

A főispán úr, a ki nem volt annyira beavatva a viszonyokba, mint új ember, azon hiszemen volt, hogy neki sikerülni fog az ellentéteket kiegyenlíteni és talán rehabilitálja Filbergert.

Ez azonban hia reménynek bizonyult, ellenben valónak bizonyult azon régi latin közmondás: „Natura quo semel imbuta et si furca expellatur iterato redibit“.

Az első alkalom és ime már látjuk a régi házsártoskodó embert.

A belügyi minster úr ugyanis a vármegye azon határozatát, melylyel a vmegye a sokkal kedvezőbb Salgótarjáni társulattal kötött községi kiaknázási szerződéssel szemben a sokkal botrányosabb Pálffyval kötött szerződést jóváhagyta, megsemmisítette — és utasította a privigyé-városi képviselő testületet, hogy újból tárgyalja a két szerződést és indokolja meg határozatát.

Ezen ministeri rendeletet a főbíró kiadta, de a hozzá tartozó összes iratokat visszatartotta, a képviselő testület néhány tagja, midőn megtudta

Valóban a természet az embernek nem adott erőt a gúny elszívására. Természetünknek minden érzése a gúny ellen fellázad.

Ha mégis akad valaki, aki a legmaróbb gúnyt felháborodás és panasz nélkül szenvedni el, ha találkozik valaki, kinek a legmeltatlanabb gúny, melylyel illetik, lelki gyönyört nyújt, mert a gúny okozta szenvedéssel fenséges erkölcsi célokat ér el, ha azt látjuk, hogy van valaki, aki a körülötte felharsanó gúnykacajra, a csüfolódó vigyorásra a szelidség derűjét sugározgatja le arcáról: akkor vagy azt kell mondanunk, hogy az illető érzéketlen, vagy pedig azt, hogy felette áll az emberi érzések törvényeinek.

Krisztust a töviskoronával megcsúfolták. Királynak mondta magát, tegyük hát koronát fejére, de tövisesből! A maró gúny nyilvánvaló volt és fokozta azt az a nádipálca, melyet királyi jog gyanánt a kezébe adtak, az a biborrongy, melyet királyi palást gyanánt reá vetettek.

És ime, ő ezt a lesújtó, megsemmisítő gúnyt panasz, kifakadás nélkül szenvedni el. Mi több, neki ez a gúny gyönyörűség, mert e gúny okozta szenvedéssel is eleget tehet az ember bűnéért, a ki azzal gúnyolta meg az Istent, hogy a tudásnak és a dicsőségnek az isteni felséget megillető koronájára áhitozott!

Ezek után mit tartunk Krisztusról, a kit a

legkeserűbb gúny fel nem háborít? Tarthatjuk-e őt érzéketlennek? Lehetetlen. Hiszen ő törvényét a szeretet parancsára fektette. Könnyeket ontott szerencsétlen népe, romlásnak indult nemzetet fellett. Haldoklásában ellenségeiért imádkozott, leggyöngédebb kegyelettel anyjáról gondoskodott. — Bizony nem volt soha mélyebben érző szív, mint az övé.

Azért nem marad más hátra, mint hogy a másik feltevéshez ragaszkodjunk és azt mondjuk: Krisztus az emberi érzések törvényei felett áll, mert feltétlenül uralkodik a gúny keltette felháborodáson, legyőzi a gúny keltette keserűséget, amit az ember a természet erejével le nem győzhet.

De ha Krisztus felül áll az emberi érzések törvényein, akkor nem közönséges ember, hanem isten-ember, aki istenségének hatalmával markol az érzések szála közé, kezében tartja és úgy igazgatja azokat, a mint az az ő végtelenül szent akaratának megfelel.

Igy lesz az a szűrő tövis, az a kínzó gúnykorona Krisztus istenségének erős, meggyőző bizonyítékává. A pogány ó-kor királyai arany koronát tettek fejükre és azt mondták népeiknek: istenek vagyunk. A népek azonban nem hittek nekik. Krisztus töviskoronát tétett fejére és a népek mondják neki: Isten vagy!

És hisznek benne.

a ministeri rendelet tartalmát, azonnal követelt ez ügyben rendkívüli közgyűlést és elküldötte a jegyzőt a visszatartott iratokért, de a főbíró, dacára annak, hogy az alispáni átiratban világosan ki van téve, hogy az összes iratokat adja ki a városnak, azok kiadását megtagadta, — erre maga a bíró ment el az iratokért — enek sem adta és minden módon megakart akadályozni a képviselő testület ülésének megtartását, mire 10 képviselő testületi tag az 1886. XXII. t.-c. 56. §-a alapján követelte a rendkívüli közgyűlés megtartását és azt a bíró a főbíró ellenzése dacára kénytelen volt megtartani és f. hó 20-ára kitűzni, — a mely meg is tartatván, a képviselő testület egyhangulag elfogadta Kmetyko István indítványát, hogy Gróf Pálffy János szerződésének mellőzésével a salgótarjáni társulattal kötött szerződés továbbra is hatályosnak mondassék ki, mert az sokkal előnyösebb és a városnak sokkal nagyobb jövedelmet biztosít, — a mennyiben Gróf Pálffy János az első 20 évben csak 2 1/2 fillért, a második 20 évben 2 3/4 fillért és a harmadik 20 évben 3 fillért akart fizetni minden métermázsra kiaknázott község után, továbbá csak 100 munkás foglalkozására kötelezte magát — és semmi minimális jövedelmet nem biztosított.

Ellenben a salgótarjáni társulat az első millió métermázsra után métermázsanként 6 fillért, a többi után mindjárt 3 fillért fizet, 500 munkást foglalkoztat és 25,000 korona évi jövedelmet biztosít, és 1200 métermázsra kösznet ingyen boszajt rendelkezésre a városnak.

Tehát csak a vak nem látja a rendkívüli előnyt.

De hát Filberger úr minden áron megakart akadályozni a határozathozatalt, mert hát úgy látszik, még most is Pálffy szolgáltatában áll, és habár egy időre meghunyászkodott, neki is, mint a csigának, megjönnek a szarvai tavasszal, a melyekkel ugyan nem döfhet, mert azokban erő nincsen, de legalább kiakarja mutatni — hogy vannak.

Be fogja látni a főispán úr, hogy azon igyekezete, mikép az itteni közönséget kibékítse Filbergerrel, kárba veszett, és ha nem teszi át, sok kellemetlensége lesz még ezen egyéniség miatt, mire mi csak azt mondjuk: non merita la Spesa!

L.

Üjdonságok.

A nagyheti isteni tisztelet sorrendje a vári székesegyházban. Március 23-án, virágvasárnapon délelőtt fél 9 órakor maga a püspök úr ő méltósága fogja végezni a bárkaszentelést. — Március 26-án, szerdán délután 3 órakor ének zsolozsma és Jeremiás siralmi. — Március 27-én, zöldcsütörtökön délelőtt 8 órakor a püspök úr tart ünnepélyes szent misét, közben végzi nagy segédlettel az olajszentelést; szent mise után pedig a 12 szegény szokásos lábmosása következik, kiket délbén asztalánál megvendéglél; délután 3 órakor énekes zsolozsma és Jeremiás siralmi. — Március 28-án, nagypénteken reggel fél 9 órakor kezdődnek az egyházi szertartások, közben szentbeszéd és a szertartások végén Krisztus sirbatétele; délután 3 órakor zsolozsma és közben Jeremiás siralmi adatnak elő. — Március 29-én, nagyszombaton, az egyházi szertartások (tűz, víz és husvéti gyertyaszentelés) kezdődnek reggel fél 8 órakor, melyek elvégzése után énekes szent mise; délután fél 6 órakor énekes zsolozsma s utána a föltámadás emlékének megünneplése, melyet a püspök úr végez. — Március 30-án, husvét vasárnapján, délelőtt 9 órakor szentbeszéd, utána ünnepélyes nagymise, ez utóbbit a püspök úr ő méltósága tartja; délután 3 órakor vécsernye. — Március 31-én, husvét hétfőjén, délelőtt 9 órakor szent beszéd, utána ünnepélyes nagy mise; délután 3 órakor vécsernye.

Keresztúti ájtatosság. A nyitrai irgalmas testvérek templomában, mint lapunk múlt számában már jeleztük, a nagyhéten át hétfőtől kezdve nagyesütörtökig bezárólag minden nap keresztúti ájtatosság fog tartatni. Nagypénteken pedig ugyanott szentbeszéd lesz. Az ájtatosság mindig esti 6 órakor kezdődik.

Személyi hírek. Petrovics László, nyitrai főgimn. tanár, lapunk munkatársa, nejével együtt, a husvéti időszakra Rómába utazott.

Rudnay Alajos urat, bajmóci oltárnok-plebánost, a király drozói címzetes prépostnak nevezte ki. A prépostság az egri egyházmegye kötelékébe tartozik és egykor a premontrei apácáké volt. — Kivánjuk, hogy a prépost ur új méltóságában fejtsse ki a megyei katolikus közélet terén azt a tevékenységet, melyre őt tehetsége, ifjúkori ismert buzgalma és kedvező családi összeköttetései képesítik.

Kinevezés. Dr. Gáspár Lajos, nyitrai tsvszéki albiró Vágsellyére járásbírónak neveztetett ki. — Karell Ferenc, szilágy-csehi adóhivatali ellenőr, ki hasonmindságban hosszabb ideig Nagy-Tapolcsányban is működött, Nagy-Szöllőstre (Ugoeca m.) adótárnoknak lón előléptetve. Mindkét derék tisztviselőt melegen üdvözljük.

Halálozás. Bielik Imre, közbecsülésnek örvendő illavai polgár, f. é. március hó 15-én elhunyt 74 éves korában. Halálát hosszú súlyos betegség előzte meg, melyet a boldogult keresztény türelemmel viselt, s a haldoklók szentségeinek példás felvételével megerősítve lépte át az örökkévalóság küszöbét. Temetése márc. 16-án ment végbe óriási részvét mellett. A boldogultban Bielik Imre ő Szentsége kamarása, a Ferenc József-rend lovagja s a tábori püspök első titkára édes atyját gyászolja. (Tisztelet barátunknak ez uton is legmélyebb részvétünket fejezzük ki. Szerk.) — Kubinyi J. Árpád, pénzügyi számvizsgáló, Kubinyi Endre nyitrai püspöki főpénztáros testvére, Aisó-Kubinban, elte 42 évében meghalt. Béke poraira!

Nyitra vármegye közigazgatási bizottsága mult kedden, március 8-an tartotta március havi rendes ülését dr. Kramolin Viktor főispán elnöklete alatt. A napirend előtt felolvasta az elnökölő főispán Vaszary Kolos bíbornok hercegprimás levelét, melyben a vármegye közönségének köszönetet mond a 70-ik születésnapja alkalmából kifejezett üdvözlésért. A főjegyző által felolvasott alispáni havi jelentéséből itt feljegyezzük, hogy a kormány a törvényhatóságokhoz intézett leiratban felhívja a törvényhatóságokat, hogy a szakminisztériumoknak olyan törvényekről és miniszteri rendeletekről, melyeket az idők forgásával megváltozott viszonyok következtében ma már az életben alkalmazni nem lehet, melyek ennek folytán revizióra szorultak, véleményes jelentést küldjenek a szakminisztériumokhoz az iránt, hogy mit kellene az illető törvények és rendeleteken változtatni. Panaszosan hangzik az alispán jelentésének azon része, melyben az alispánnak konstatálni kénytelen, hogy a csendőrségi állomány hiányossága miatt az élet- és vagyonszorongás nem kielégítő. A csendőrséget okvetlen szaporítani kell és pedig olyképen, hogy a csendőrök számaránya a járások lakosságának számarányával összeegyeztethető legyen. Sajnálattal megemlíti, hogy a kormány a vármegye érdekeit nem istápolja eléggé. Nyitra-megyében a Vágfolyó mentén egyetlenegy állami hid ninesen felállítva, míg a szomszédos sokkal kisebb Trencsénvármegye több állami hiddal rendelkezik. A nyitra—surányi vasut ügyében utasítatik a megyei főjegyző, hogy e vasutnak I. osztályú vonallá való átváltoztatását a kereskedelmi miniszternél megürgesse. Több panasz jött az alispánhoz, hogy számos oly megyei utszakas van, melyeken útkaparók ninesenek. Miután a kormány hajlandónak mutatkozott a komjáth—n-surány—bánkesszi—érsekujvári megyei utat az állam tulajdonába átvenni, az átvétel most már csak némely csekélyebb feltételek teljesítésétől függ.

Hangverseny és műkedvelői előadás. A nyitrai ker. nőegylet f. évi április hó 1-én a nyitramegyei nemzeti színházban hang-

versenyt és műkedvelői előadást rendez, mely alkalommal előadásra kerülnek: 1. Mozart, „Titus“ nyitány. Előadják a nyitrai zenekedvelők. 2. „Magyar dalok.“ Zongorán előadja Lihán Jenő úr. 3. „A cilinder.“ Monológ, írta Heltai Jenő. Előadja Győrösi Ferenc úr. 4. „E.-moll hangverseny.“ Meudelohtól. Hegedűn előadja Szántó Jani úr, a bécsi conservatorium növendéke. Zongorán kíséri Kohn Rudolfné úrnő. 5. „Az álarcos bál“ opera nagy áriája. Énekli * * *. Zongorán kíséri * * *. 6. „A medve.“ Vigjáték egy felvonásban. Írta Csehov. Előadják: Popowné Endrődy Helén úrhölgy. Szminnov Stepanovich Gergely Győrösi Ferenc úr. Lukács Lóránd Farkas úr. 7. „Faust fantázia.“ Sarasate Pablótól. Hegedűn előadja Szántó Jani úr. Zongorán kíséri Kohn Rudolfné úrnő. 8. „Ária“ a „Troubadour“ operából. Énekli * * *. Zongorán kíséri * * *. 9. Grieg E. a) „Ase halála“, b) „Anitra tánca.“ Előadják a nyitrai zenekedvelők. Helyárak. Földszinti nagy páholy 12 kor. Emeleti 2 nagy páholy és a kis páholyok 10 kor. Erkély I-ső sor és földszinti támlásszékek 2 kor. 40 fil. II-od emeleti erkély ülőhely 1—3. sor 60 fil., a többi sor 40 fil. Erkély állóhely 1 kor. Földszinti állóhely 80 fil. Deák-, katona- és gyermekjegy 50 f. Karzati állóhely 20 fil. Jegyek Marton J. Kálmán dohánytözsdejében állandóan és az előadás estéjén 6 órától kezdve a színházi pénztárnál válthatók. A t. bérlők elővételi joga folyó évi március hó 23-ának déli 12 órájáig biztosítottik. Műsor Marton J. Kálmán dohánytözsdejében s az előadás estéjén a színházban 20 fillérért vásárolható. Kezdeté este 7 és fél órakor. *A rendezőség.*

Sorozás. Nyitrán a mult hét szombatján fejezték be a sorozást. A városban felhivatott 241, bevált 42, póttartalékba 2, visszahelyezett 56, fegyverképtelen 31, felülvizsgálatra küldött 5, másutt állítottat 105, ismeretlen 55. Nyitrai járásban felhiva 883, bevált 241, póttartalékba 34, visszahelyezve 349, fegyverképtelen 136, másutt állítottat 113, ismeretlen 62. Nagy-Tapolcsányban felhiva 600, bevált 132, póttartalékba 20, visszahelyezve 213, fegyverképtelen 114, másutt állítva (v. elmaradt) 94, ismeretlen 57.

Városi közgyűlés. Mult szerdán tartotta városunk rendes havi közgyűlését. Palásthy Vilmos interpellációt intéz a polgármesterhez, van-e tudomása arról, hogy egyes iparosok, szatócsok, sőt előkelő kereskedők, de közöttük leginkább zsidók, kijátszák a vasárnapi munkaszünetet. Nem csinálnak még titkot sem belőle. Egyes iparosok dolgoztatnak segédekkel rejtett helyen lévő műhelyekben. Ha néha-néha a rendőrnek sikerül egy ilyen munkásfészket meglepni, mind a segédek bizonyítják, hogy mindenik a saját öltönyét varrja, mert hétköznapiokon csak a mesternek dolgoznak. Kérdezi a polgármestert, hogy mit fog tenni ezek megakadályozására. A polgármester igéri, hogy a városi tanács szigorú intézkedéseket meg tesz, s a legnagyobb törvényszabta büntetéssel fognak sújtani. — A hadügyi kormány értesíté Nyitra városát, hogy szándékozik egy közös hadseregbeli ezredet Nyitrára helyezni, ha a város egy hozzá való telket a kaszárnya számára ingyen ad. A tanács tárgyalás alá vevén a közös hadügyminiszter leiratát, de tekintettel hogy a várost fél millió korona függő adóság terheli, a kívánt ingyen átengedést nem eszközölheti, a nélkül, hogy újabb adóságba ne merüljön. Horvát Sándor, Mérey Lajos és Horváth József ellenzik az áldozat hozatalát, Boxhorn pártolja. Steiner Mór, Kossuth-párti, csak annyit mond, nem engedi a svare-gelb zászlót Nyitrára behozni és a Gott erhaltet fülebe harsogtatni. A polgármester Steinert megint, hogy a városház tanácskozási termében politizálni nem lehet. Polgármester megmagyarázza, hogy miképen értendő a városi tanács határozati javaslata, hogy a képviselő testület jelentse ki, hogy az adófizető pol-

gárok már 50% meghaladó községi pótdadót fizetnek, ilyen körülmények közt új adóságok folytán a pótdadót 10%-kal emelni, lelkiismeretlenség lenne. Mérey tiltakozik, hogy más nemzeti ezred, melynek tisztjei és legénysége nyelvünket nem értik, mi pedig az övéket sem, a polgárság és a katonaság közti jó viszony és egyetértés, valamint a kölcsönös becsülés egyszerre megbomlana. Ha már egy idegen szóval kommandirozott ezrednek kell hozzánk jönni, van a 67-iki kiegyezési törvényadta jogunk követelni, hogy az ide vezénylendő ezred tisztikara és legénysége törzsökös magyarok legyenek. A szavazás szerint a többség a tanács javaslatát fogadta el.

A helybeli főgimnázium VIII. osztálya Ferenczi József k. r. tanár tiszteletére f. hó 18-án, névnapja előestéjén, szép ünnepélyt rendezett, mely ének- és zenedarabokból s egy szindaraból állott. A diákok Csokonaynak „Gerson de Malheureux“ című vigjátékát adták, melyben különösen Emődy Miklós remekelt a Buga cigány szerepében, ki a vele játszó legkomolyabb szentenciái között is zajos derűtséget tudott kelteni ügyes mókaival. A kisebb papnövelde jól szervezett zenekara a „Magyar ábránd“-ban kiválóan kötötte le a közönség figyelmét s elismerését. Az ifjuság ugyanaz nap Horvát Sándor, főigazgató és Cserhelyi S. k. r. tanár tiszteletére is rendezett ünnepélyt, melyről azonban oly késon vettünk egy különben bő tudósítást, hogy sajnálatra nem használhatjuk.

A nyitrai kath. legényegylet mult vasárnap délután tartotta meg rendes évi közgyűlést. Az elnök, dr. Batthyány Vilmos gróf üdvözlővén a szép számmal megjelent tagokat, majd áttért az új egyleti ház ügyére. Erre vonatkozólag jelenti, hogy minden lehető el fog követni, hogy az egyletnek mihamarább legyen saját otthona. Az elnöki jelentésből kiemeljük, hogy az egylet a mult év folyamán a tagok ismereteinek terjesztésére téli tanfolyamot tartott, melynek vezetésével Herald Gyula egyleti jegyző és elemi iskolai tanító volt megbízva. A lefolyt évben rendezett 5 műkedvelői előadás az erkölcsi sikeren kívül jelentékenyen hozzájárult az egylet vagyonának gyarapításához. Az egylet vagyona a lefolyt évben 1232 kor. 3 fillérrel szaporodott. Az időközben eltávozott Czeizel Antal alelnök helyébe Csefalvay Aladárt választották. A választmány kiegészítése után a közgyűlés véget ért.

Herceg és gróf párbaja. Gróf Széchenyi Aladár volt vágvecei képviselő és herceg Odescalchi Géza nyitra-zerdahelyi nagybirtokos párbaja ügyében most itélkezett a bíróság. Gróf Széchenyi kérdőre vonatván miként keletkezett a párbaj, azt felelte, hogy ő a nemzeti kaszinóban köszöntötte herceg Odescalchi Gézát, ki a köszöntést nem fogadta el, miért is segédeit elküldötte hozzá. — Biró: Miért nem fogadta el köszöntését a herceg? — Gr. Széchenyi: Mert egy valakinek magánlevelet írtam, s ebben a herceget fecsegőnek és rágalmozónak neveztem. S a level aztán a herceg kezébe került. — Gróf Széchenyit három órai, akarom mondani három napi elzaratásra itéltek, Odescalchi meg nem jelenvén a bíróság reá nézve elhalasztotta itéletét.

A zabori szanatorium ügye ismét egy lépéssel előbbre haladt. Az érdeklődők holnap, márc. 24-én d.-u. 4 órakor a városházán gyűlést tartanak, haszonbérleti feltételek ügyében. A megyés püspök ur ugyanis évi 800 korona bérért hajlandó átengedni a zabori kolostor épületeit és az erdőből 25 holdat. A bérlet 99 évre szól. A társaság átvenné a mostani bérlet is, ki három évre szerződött a püspöki uradalommal. A holnapi gyűlésen a részvénytársaság megalakításának előmunkálata is van tervbe véve.

Kiállítás Pozsonyban. A folyó év őszén Pozsonyban rendezendő II. mezőgazdasági kiállítás egyik legfontosabb csoportját a házi és népipar egyes ágait felölelő V-ik főcsoport fogja képezni, a melynek rendezését a kerületi kamara

vállalta magára. A házi és népipar termékei közül különösen a szövött és himzett cikkek, a faházi ipar különféle készítményei és a kosárfonás valamint a drótfonás, továbbá az anyag, kő- és vasanyagból előállított egyéb cikkek fognak és csoportban bemutatni. Felhívják tehát a házi és népiparral foglalkozó egyének, kik cikkeikkel a kiállításon részt venni szándékoznak, miszerint ebbeli szándékukat folyó év április hó 12-ig feltétlenül a helybeli ipartestületnél, avagy a pozsonyi iparkamaránál bejelenteni sziveskedjenek. Minden további útmutatással és felvilágosítással szívesen szolgál a városi Ipartestület Előjárósága.

Március 15-ike. Privigyén még egy évben sem ünnepelték meg oly fényvel ezt a dicső napot, mint ez alkalommal. Kezdte a gimn. ifjúság hálaadó isteni tisztelettel és iskolai ünnepélyvel, folytatta este a Casino, s másnap a kath. legény-egylet betetézte. Míg a casino csupán meghívott közönség részvétele mellett ünnepelt, addig a legény-egylet a nagy közönség bevonásával kint az Erzsébet-téren tartott emlékünnepélyt, melynek célja volt az egyszerű polgárokkal, kiknek talán sejtelmök sincs a nagy nap jelentőségéről, megértetni, miért és mit ünnepel a honfi ezen a napon. A casino ünnepély műsorát ismergettük már. A szereplők sok tapsot és elismerést arattak. Bár kedélyes is volt a hangulat, ami nálunk esemény számba jő, mind a mellett az a néhány pár visszatartotta volna magát a táncról. Ezzel csak nyert volna a rendezőség. Elvégre is többen vagyunk, kik a hazafiasságot össze tudjuk egyeztetni a vallásossággal, s ha kell, előnyt az utóbbinak. Ép azért tekintettel kellett volna lenni a többség vallásos erületére. — A legény-egylet ezen ünnepélyvel is behozonyította, hogy vezetése tapintatos és hazafias férfiak kezében van. A közönség élvezettel hallgatta a nemzeti dalokat és költeményeket, melyeket a fiatalság énekelt és szavalt. Különösen nagy hatással volt Guba Pál elnök alkalmi beszéde, melyben a nagy nap jelentőségét érthetően fejtegette. Nem csekély hatást tett Puschmann Libor egyl. tag gyönyörű beszéde. Kellemes látvány volt az egylet felvonulása induló hangjai mellett. Szép és felejthetetlen ünnepély volt. A privigyéi polgárok hálásak lehetnek, hogy fiaiknak Guba Pál az atyja és nevelője.

Verebélyen (Bars m.) szintén nagy lelkesedéssel ünnepelték meg március 15-ikét. A kis mezőváros már reggel teljes zászló díszben volt. Este 7 órakor a kivilágított utcákon faklyás menet jelezte, hogy az ünnepély megkezdődik. A község háza előtt faklya fénydel a verebélyi Kath. kör dalárdája Grüss Lipót s. lelkes vezetésével a Himnust énekelte el, utána Turcsán Pál s. jegyző a Talpra Magyar szavaltá Svarba István jegyző pedig lendületes szónoklatban a nap jelentőségéről beszélt, Gerley Mátyás főtanító tót nyelven szólott a néphez a jobbagyság történetéről, majd a dalárda a Szózat elénekelésével befejezte az ünnepi actust. Az ünnepély tartama alatt el-eldördült egy-egy tarack lövés a városka azon pontján, hol 1849. évi január 11-én Aulich 2000 emberével győzedelmeskedett Símunich nagy többsége felett.

Nemzetközi nagy lóvásár Érsekújvárott. A nyitrai megyei gazdasági egyesület által a f. 1902. évben rendezendő XX. nemzetközi lóvásár Érsekújvárott (Budapest és Bécsről gyorsvonaton 2—3 órányi távolság) ismét május hó első hetétől s az ezt megelőző vasárnap délután vagyis május hó 4-én és május hó 5-én fog megtartatni. Ezen lóvásár Magyarországon a legjelentékenyebb és a legkeresettebb, melyet a tenyésztők és kereskedők egyaránt fölkeresnek. Főként a külföldi lókereskedők szokták az érsekújvári lóvásárt fölkeresni. A múlt évben is 500 drb. különféle használatra való ló adatott el. Lakások és istállók az érsekújvári rendőrkapitányi hivatalnál rendelhetők.

Téved. a ki azt hiszi, hogy csak drága gyógyszerek használhatók; szembetűnő példát szolgáltat erre Vértess győgsz. Ferenc-palinkája, mely dacára oleoságának, a legkülönfélébb esetekben alkalmazható gyógyszer és piperecikk, s egy házban sem hiányozhat.

Színházi krónika.

Március tizenötödikével, vagyis hogy „Március idusá“-val kell kezdenem a krónikát. Ami pedig egy szemernyit sem élvezetes dolog, lévén ez az agyon szavalt, dicsőséges Idus ma már csak olyan nap, miként a többi. Ha egy-egy felkardázott diák nem hozná eszünkbe, el is felejténők. Ami öreg hiba. Bezzeg a németek nem mulasztják el ünnepelni — de amúgy Isten igazában ünnepelni — pl. a szedáni évfordulót. Sem a franciák a bastille-napot. Meg a törös taliánok is meg meg emlékeznek az unita Italia születése napjáról. Isten tudja mi ütött ebbe a jó magyar népbe, hogy nem akar, nem tud, nem mer vagy restell lelkesezni. No de hiszen ezek a vezércikk-író pennájára való dolgok, lássuk hát a színházat.

Bizony bizony ott sem akad örvendetes látival. Valamikor, nem is olyan régen, a színész embert széles e hazában a nemzeti eszme, a magyarság vándor apostolainak tartották és neveztek. Olyan formán bántak velük, mint ama nagyon régi időkben az igricékkal, a hegedősökkel. Ők egyenként — ha kérnek valamit — most is ezen apostoli mívoltokra hivatkoznak. Azt hinné hát az ember, hogy ha sehol és senki nem tartja már nemzeti ünnepeknek azt a hajnalfényű Idust, hát legalább a színházban még ünnep, igazi ünnep ez a nap.

Tévedés. A színház már nem a nemzeti szellem iskolája, nem a hazafias érzés tűzhelye, hanem csak üzlet. Olyan bolt, mint akármelyik vegyeskereskedés. Ott a cassa, meg a segéd és inas, akik egyforma készséggel adják a Hunyady-vizet s a kaviárt. Sőt az utóbbit több igyekezettel, mert azt az uri népség veszi.

Szombaton t. i. a „Hadak útja“ került előadásra. Hogy ennél az inkább naiv mint izléses darabnál különb munka nem igen akad nálunk, ebben nem Verő György, s nem is a színház a bűnös, hanem a magyar frók úgynevezett gárdája. De hogy ez a gyenge takolmány olyan jellemzetlenül rossz előadásban csinálódott végig, annak már igenis színészeink az okai. Döcögős, száraz volt annak minden porcikája. A szereplők egytől egyig olyan mucsai komédiának tartották az egészet, melyet az „istenadta nép“ kedvéért le kell morzsolni úgy ahogy épen tetszik. Táborny Emil pl. az örmény nemesből — kit a szerző a régi nemesség hibáinak feltüntetéseire itt állított a szereplők közé nagyfokú ügytelenséggel — valószínű Dummer Augustot fabrikált nagy gyönyörűségére a karzatnak. Csunya történeti hazugság így rajzolni a világ legbecsületesebb nemességét, a negyvennyolcas idők nemes emberét. Csiky a népvész szerepében sokkal inkább volt kedélyes bécsi sógor, mint székely szabadsághős. Az ilyen fajta szerepet — amihez tűz, hev, mozgás, frissesség kell — talán csak Horváth tudná elfogadhatóan megjátszani. Csiky egynehányszor még a fegyvert is... sétabot módjára, csóvel a földre eresztve, tartotta. Gulyás Menyhért pedig közbe jő öt-hat percre még arról is megfedekezett, hogy ő voltaképpen sánta. Irsai meg a megyei hajdu szerepében — úgy látszik — a sakál szelidítés elemeire akarta megtanítani a publicumot, amelyhez tudvalevőleg óriási tudó s agyu-torok kell. Felvonások közben a diákság hazafias dalokat énekelt. Egy ízben ép a Kossuth nóta közepén huzták fel a függőnyt. Ez az a bizonyos m. kir. tapentat. Továbbá megtörtént az is, hogy egy magyar színész akadozva, prózában makogta el Petőfi „Egy gondolat bánt“ versének az „Ott essem el én“ részletét. Ugyanaz a színész, aki soha egy

francia bohózatban sem akadt meg. Oh tempora oh mores!!

Vasárnap Derék Antal jutalomjátékául az ő saját műve: „A zaborhegyi boszorkány“ került színpadra. Persze ezzel a „művel“ részletesen nem szabad foglalkoznom, mert szerzője még azt találja hinni, hogy ez a „Boszorkány“ csakugyan irodalmi munka, sőt talán még színdarab is. Ami pedig óriási tévedés volna. Csak arra kérem a szűkebb pátriájukra büszke nyitraiak nevében, hogy más városban valahogy el ne árulja, hogy „művéhez“ a modelleket nálunk vásárolta. Mert az már csakugyan rosszul esnek, ha valahol azt gondolnák, hogy errefelé az emberek olyan pupákok, olyan félkegyelműek, olyan hihetetlenül ostobák és gyügék, mint e „Boszorkány“ szereplői s hogy a mi népünk csakugyan olyan orfeum-komplekát énekel népdal gyanánt, mint amilyen teszem azt az a „pitypalaty“ refraines disznóság.

A szerdai menü felmelegített étel volt, esütörtökön a várva várt és kilátásba helyezett Csiky darab helyett Várady Margit betegsége miatt ismét úgynevezett második előadás volt. Feledj Boriska vendégszerepléséről pedig már nem fogok beszámolhatni, tehát — megelőzve a színlapostót — bucsuzom.

Amit első referádában ígertem, azt igyekeztem betartani s azt hiszem, sikerült is. Megmondtam a jót is, de nem hallgattam el a rosszat sem. A társulat egyetlen tagja irányában sem vezetett referádám megírásában sem ellenszenv, sem rokonszenv. Csak a művészetet, csak az igazságot kerestem és néztem. Nagyon jól tudom, hogy mindent összevéve krónikámban több volt a gúnes, mint a dicséret, de ennek nem én vagyok az oka. Bizony-bizony jobb szerettem volna mindig csupa dicséretet írni. Az élvezetesebb, hálásabb és könynyebb munka. De még egyrésztől jó magam hozsantó és egyuttal nevetéses valaminek tartom az olyan kritikát, melyben csak ilyesfélék vannak: „Pompásan játszott X. J.“ „Csak dicséretet érdemelnek A. B.; C. D.; F. K.“ sat. sat., másrésztől úgy vélem, hogy a *valamire való* színész megérti azt, hogy az voltaképpen az ő megbecsülése, ha vele szemben az ember *kritikát gyakorol*. Mert teljesen csepürágó kompiánit, igazi ripacs színészt, kardnyelő és tüzező kóklert nem méltatnak a bírálatásra. S én Mezei szintársulatának bucsuzól nem tudok jobbat kívánni, mint hogy legyen mindig és mindenütt olyan kritikusk, aki az előadó művészetről s a színészekről úgy gondolkodik, mint a nyitrai *Krónikás*.

CSARNOK.

Érsekújvár a török uralom alatt.

1663—1685.

Írta: *Matonák Mihály.*

(Folytatás.)

A nógrádi bég 2000 emberrel segítségül akart menni Ujvárra, de annyi császári állta utját, hogy alig 15-en juthattak a várba. Ezek ugyanis átúszták a Garamot s midőn ez sikerült nekik, még 300 ember ment utánuk hasonló módon és bősorokban mindenki vitt élelmet.

Május végen Károly lotharingiai herceg lovasaival Érsekújvár alá indult, a gyalogság szintén Semptén át. Ez alatt a várbeliéktől elvették a legelésző marhát. Három török szőkevény nagy nyomorúságról beszélt.

A keresztény sereg június 6-án csak fél mértföldnyire volt Érsekújvártól. Budáról küldtek élelmi szekeret Érsekújvár számára, de a győri és esztergomi huszárok elfogták a szekereket. A várból úgyszólván naponként tettek kirohanásokat élelem kedvéért, de hiába iparkodtak. A június 30-iki kitérésnél a huszárok 90 törököt levágtak és 20-at elfogtak. ¹

Károly herceg június 18-án Visegrádot vette be, néhány nappal utóbb Vácot és Pestet. Július első napjaiban a Duna tulsó partjára vezette át seregét és Szent-Endrénélt útított táborát. Musztafa budai basa megtámadta a keresztény haderőt, de vereséget szenvedett. A herceg, miután a nádor által küldött 10,000-nyi magyar sereggel egyesült, július 13-án megkezdte Buda várának ostromát. A vízivárost könnyen hatalmába ejtette és 23-án újabb győzelmet aratott Musztafa felett, de a vár őrsége elszánt védelmet fejtett ki és több rohalmot vert vissza. Károly herceg végre október végén kénytelen volt felhagyni az ostrommal és teli szállásokra vezette seregét.²

Ugyancsak október végén Czobor Ádám gróf, a nyitrai felkelő lovasság parancsnoka, 1200 huszárral nagy hirtelen megtámadta és bevette Surányt, midőn a várőrség a vártól távolabb lovait legeltette, és mindent, amit a várban talált leölt. Czobor növelte az érsekújvári törökök nyomorát, midőn a szomszéd falvakat és malmokat mind felégette.

Az érsekújvári basa segítséget kért a budai basától, ki küldött is neki 125 szekéren és szánon élelmet és lőszeret. De Czobor és Heisler ezredesei a török sarkában voltak. A törökök cselrel élve két részre osztották: 25 szekér és szán kisebb kísérettel előre ment, a mieink utánuk mentek egészen Érsekújváron túl, e közben pedig a nagyobb rész — 100 szekér 300 emberrel — szerencsésen bejutott a várba.³

A télen békeajánlatok érkeztek a portától, de Bécsben visszautasították azokat. A kivivott sikerek, a papától és a német birodalomból újabban küldött jelentékeny segély a legnagyobb reményekre jogosítottak fel.

Midőn Lotharingiai Károly még Budát vívta, Sobjeski szeptember 20-án Pozsonyból azon tervvel ment a Csallóközbe, hogy Komáromnál átkel a Vágon és Érsekújvár alá megy. De a katonaságban kiütöttek betegségek, miért is a Vágon való átmenetelt október elejéig el kellett halasztani, mi által az érsekújvári vállalatra, midőn a török katonaság onnan távol volt, az alkalmat elmulasztották. A sereg tehát egyenesen Párkány felé menetelt, hol azonban a törököktől október 7-én érzékeny vereséget szenvedett. Érsekújvár ostromát és visszafoglalását ennélfogva ismét el kellett halasztani a következő 1685-ik évre.⁴

Az egészen elszigetelt érsekújvári törökök mindjárt az 1685-ik év elején minden lehetőséget követve, hogy élelemmel és emberrel ellássák magukat. A tatárok és felkelők védelme alatt Nógrádnál gyülekeztek, hogy onnan segítséget küldjenek Érsekújvárnak. A vármegyék csapatai és Heisler tábornok azonban igyekeztek a beszállítást megakadályozni. Heisler egy ízben el is fogott 30, kenyérral megrakott szekeret. Később azonban 100 szekér 4000 lovastól kísérve bejutott a várba, azonkívül 300 ló is bejutott, melyek mindegyike egy zsák lisztet hozott s a beteg katonák helyébe egészségeseket.

Midőn azonban nemsokára 2000 török Léva és Nyitra táján csatangolt s néhány falut kifosztott, 800 huszár megtámadta őket, 400 törököt levágtak és 40-et elfogtak. Heisler 6, lábballal megrakott és Érsekújvárra menő szekeret kizsákmányolt.

De a törökök is Érsekújvárból átkeltek a Vágon, megtámadták és kifosztották Gútát, lakóit megölték s a községet felperzselték. Akkor 500 élelemmel tele szekeret indítottak Vácnak, hogy onnan hozzák Ujvárra 600 janicsár kíséretében. Heisler és Czobor azonban nem engedték őket a várba s az élelmi szekereken kívül a törököktől elvettek 15,000 frtot és mintegy 100 ökröt.

Márciusban ismét akartak valamit Érsekújvárra vinni. Nógrád várában a váradi basa vezérlete alatt összegyűlt 8000 tatár, török és felkelő, hogy 1000 társzekeret behozzanak Érsekújvárra. De Heisler 2000 emberrel útjokat állta és 800 főből álló csapatot szétzört. Ezeknek mindegyike lovának hátán egy zsák lisztet hozott. Midőn a veszedelmet látták, szétoldották a zsákokat és a lisztet szélnek eresztették. Heisler segítséget kapván, visszaűzte a törököket.

(Folyt. köv.)

¹ Wunderbahrer Adlers-Schwung etc. II, 132—139. II.

² Fraknoi I, m. 189. I.

³ Wunderbahrer Adlers-Schwung etc. 162. I.

⁴ Balás I, m. 432. I.

Meghívás.

Az 1898: XXIII. t.-cikk alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozó **Nyitrai Központi Hitelszövetkezet**, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, **1902. évi március hó 26-án** d. e. 11 órakor a nyitrai városháza nagytermében

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok értelmében meghívotnak.

Napirend:

1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárószámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság 11 tagjának megválasztása.
6. Netáni indítványok.

1901. évi december hó 31-én a tagok száma 138, üzletrészeinek száma pedig 565 volt. Belépett 1 tag 1 üzletrészszel, kilépett 1 tag 5 üzletrészszel.

A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet helyiségében kifüggesztett és mindenki által megtekinthető.

Nyitra, 1902. évi március hó 18-án.

Az igazgatóság.

Szőlőoltványok

szokványminőségben.

A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással. 19—20.

Élőkerítés.

Gleditschia csemeték és magvak.

Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendelkezéshez rajzokkal ellátott útítási és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ara 6 frt.

Diócsemeték.

Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Színes fénynyomatu főárjegyzék ingyen és bérmentve küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri, mely nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát hasznára ne fordítanák, városon, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdeklében áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cim: **Érmelléki első szőlőoltvány-telep** Nagy Gábor, Nagy-Kágya u. p. Székelyhid.

1896. évi orsz. kiállításon díjjal kitüntetve.

JUHARI és FURDA

templomfestők

Nyitra, Káptalan-utca 17. sz.

Ajánljuk a nagyérdemű közönségnek ujjonnan kibővített és

TEMPLOMFESTÉSZET

céljaira a legteljesebben berendezett üzletünket, melyben templomok festését, oltárok és képek renoválását, valamint új oltárképek festését, szobrok polichromozását s ezeknek ugy középkori, mint legújabb stílus kidolgozását **jutányos árak mellett** elvállaljuk.

Kiváló tisztelettel

7—12.

JUHARI és FURDA,
templomfestők.

Költségelőirányzatok és tervezetek ingyen.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

„Védjegy.”

FERENCZ

pálinka (sósorszesz)

Vértés gyógyszerész
féle

használatban a leghatásosabb. — Feltétlen tisztasága következtében úgy külső, mint belső használatra mindenképp legjobban alkalmas, különösen is a most annyira kedvelt gyúrómódszerre (massage). Kitűnő sikerrel használják köztény, csúsz, meghűlések ellen, bennűdök, ficamoknál, gyulladás és kelésnél, továbbá a fejbőr erősítésére, valamint a száj tisztítására; belsőleg gyomor-görcs, rosszullét, fejfájás stb. ellen. Katonáknak, vadászoknak, turistáknak, levélhordóknak s általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen.

Valódi csak a mellékelt **védjeggyel**. — Egy üveg 30 fillér, 1 és 2 korona. Kapható: *gyógyszertárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben.* — Nyitrán: *Csernyák R. és Einzinger József és társa* uránál, általában ott hol plakátok a fenti védjeggyel láthatók, valamint közvetlen:

Vértés L. Sas-gyógyszertárában, Lugoson.

Az arc és kezek üdeségét, szép fehér színét (theint) elérjük, ha

a „LILIAM-TEJ” arc-crèmet

állandóan használjuk, mely rövid időn belül eltávolít pattanásokat, szeplőt és kiütéseket, az arcot bársonysimává és ruganyossá teszi; hozzávaló Liliom-tej-szappan, valamint Liliom-pouder is kapható **Esztergomban**

J. ROCHLITZ ARTHUR

gyógyszerésznél, a „Fekete sashoz” címzett **Herczegprimási udvari és Vármegyei gyógyszerertárban**, valamint minden vidéki nagyobb gyógyszerertárban.

Postai megrendelések gyorsan és pontosan csakis utánvét vagy a pénz előleges beküldése mellett jutányos áron eszközölhetnek.

Próba-tégely 70 fill., rendes tégely 1 kor. Liliom-szappan 70 fill. Liliom-pouder 1 korona és 50 fill. 3—12.

Erőteljes 3—4 éves
gyümölcsfa-ajtványokat

szállít

a kis-tapolcsányi fngi uradalom kertészete.

Ugyanott 2 éves

rózsafa-szemzések,valamint **idei téli ojtványok** a legkiválóbb fajokban kaphatók.**Borbély- és fodrász-üzlet nyitás.**

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy **Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 15. szám** alatti (özv. Fekete István-é) házban a kor igényeinek megfelelően berendezett és 100 szervissel ellátott elegáns

borbély, úri és női fodrász-termet

nyitottam.

Támaszkodva a fővárosban több éven át e téren szerzett bő tapasztalataimra, azon helyzetben vagyok, hogy t. vendégeimet teljes megelégedésükre a legpontosabban szolgálhatom ki.

Végzek e szakba vágó mindennemű úri és női **hajmunkát**, ugyancsak tanítok és végzek **női festülést**, a legújabb divat szerinti **báli, menyasszonyi és fényképfelvételekhez** alkalmas frizurákban. Mindennemű **haj és szakállfestés és tyukszemvágás** jutányos áron.

Veszek vágott és kifésült haját. Előfizetéseket üzleten kívül is elfogadok. **Hölgyeknek** külön bejárat a kapu alatt jobbra.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel

Gombárik István,

borbély, úri és női fodrász.

SULGAN ANDRÁS

cipész-üzlete

Nyitrán, Vármegye-utca 10-ik szám alatt készít és raktáron tart mindennemű és legjobb minőségű

lábbelieket

urak, hölgyek és gyermekek részére, izléses kiállításban, pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett.

Csakis saját készítményű árak!**Teljesen ingyen!**

Dr. Tóth János felső-zobori szőlőjében mintegy

250 szekér kő

a szálló kitisztítása céljából, teljesen **ingyen** átvehető. A kő egy rakáson van, közel az uthoz és igen könnyen megközelíthető. A kik az ajánlatra reflektálnak, forduljanak akár szóval, akár írásban lapunk szerkesztőségéhez.

T. vendégeinknek

van szerencsénk nagybecsű tudomására hozni, miszerint

kávéházunkat

nem szüntetjük be április 1-ével, mint az tényleg tervezve volt, hanem továbbra is fenntartjuk.

Egyidejűleg bátorkodunk tiszta kávénk mellett a szokásos **kávéházi italokat** kitűnő minőségben és olcsó áron felajánlani.

Április hó 1-en behozzuk a **reggeli kávé előfizetést**, havonta 6 koronával.

Számos látogatásért esedeznek

teljes tisztelettel

Altmann Miksa és neje.**SZUPERFOSZFÁTOT,**

kénsavas kálit,

kénsavas ammoniakot,

Kovasavas kálit,

(dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot,**Kainitot,**

es egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA” műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.